

Srečanje z velikanom iz Zadnjice

"Uf, kako mi je vroče! Ali bomo kmalu na vrhu?" je že stotič vprašala mala Karmen, ki je za očkom, bratom Markom in pred mamico vse manj strumno korakala po utrjeni poti z Vršiča proti Slemenu. Mamica je že kdo bi vedel kolikič poprej spet zavila z očmi in si zamrmrala nekaj kot "drugič boš ostala pri babici", Mark se ji je posmehljivo zarežal, očka pa je že stoprvič potrpežljivo ponovil, da se z vsakim korakom približujejo cilju, ki je zdaj res – ampak čisto zares – že zelo blizu. "Še čisto malo in s planote boš zagledala vrh – Slemenovo špičko. Še mičkeno se potrudi, pa boš lahko z vrha občudovala celo Jalovec," jo je bodril.

"Še mičkeno, še mičkeno, ta mičkena," se ji je rogal brat.

"Prav. Malo vode in eno zgodnico prosim, potem pa bom spet lahko hodila," se je sredi poti ustavila Karmen. Očkove oči so ošvrknile mamine in se ujele v ljubečem pogledu, ta pa je botroval odločitvi za nenačrtovani postanek pod razvejanim macesnom, ki je družinici s svojo senco z veseljem ponudil gostoljubje. Starša sta iz nahrbtnika potegnila ponjavo in jo razgrnila po kamnih, Mark se je prvi usedel nanjo, Karmen pa je iz steklenke prva srknila osvežujoče hladno vodo.

"Mmm, kako mi je teknila! Že poslušam," je vzkliknila, ko se je odžejala. Očku tako ni preostalo drugega, kot da je začel pripovedovati, saj je bil on glavni pripovedovalec v njihovi družini in vsi trije so mu z zanimanjem prisluhnili.

Zadnjiški Velikan izpod rumene skale

"Hov, hov, hov," se je glasni Dixiejin lajež razlegal po zadnji dolini podtriglavski.

"Le koga je danes vzela na muho? Kdo jo je spet razjezil?" so se spraševali prebivalci Pravljíčarije in si mašili ušesa, da bi utišali prodorni lajež, ki jih je zmotil sredi vsakdana.

"Dixie, kaj ti je?" se je začudila gospodična.

A se psička ni pustila motiti v svoji razburjenosti in je brez odgovora z visoko dvignjenim repom, napetim kot struna, lajala naprej.

"Hov hov hov, kdo si, ti čudni velikan? Kaj delaš tu? Pojdi stran!" je bevskala na prišleka, ki ji je sicer hotel prekrižati pot, a je po srečanju čisto

tiho obstal, pogledoval proti naježeni psički in potrpežljivo čakal, da jo mine nejevolja.

Gosta meglica v obliki moža, ki se je znašla pred njo, je bila res nekaj posebnega. Čokat in že na prvi pogled zelo močan hrust, višji od najvišjega človeka, pa vseeno zelo podoben ljudem, je kar stal na mestu in jo motril. V eni roki je držal culo, v drugi pa grčasto pohodno palico. Kljub svoji višini in moči je bila pojava, poraščena po vsem telesu in sestavljena iz samih drobnih zračnih delcev, videti kot privid, če ne celo duh, ki ga je videla le psička, gospodična pa ga ni ne videla ne kako drugače zaznala. Ko je pristopila k psički, da bi jo umirila, se je namreč tako močno zaletela v velikana, da ga je brez težav prebila in se skozenj prikazala na drugi strani. Dixie ga je strahoma pogledala, saj se je ustrašila, da se bo razjezil, neznanec pa se je meni nič tebi nič brž spet sestavil in še naprej potrpežljivo stal in molčal.

Ustvarjen iz tiste goste meglice se je zdel še najbolj podoben dobremu duhu iz pravljice o Aladinovi svetilki. V obliki meglenega stebra se je vzpenjal visoko nad psičko, ki je tudi sama pomislila, da je morebiti naletela na čisto resničnega duha.

Slednjič je možak z očmi, uprtimi v psičko, vendarle odprl svoja velika usta: "Vidim, da si zelo radovedna, zato ti povem. Jaz sem Divji mož iz Zadnjice! Nisem duh, sem pa prikazen iz starih časov."

"Vaau," je bilo vse, kar je občudojoče izdavila njegova poslušalka in se res polna radovedno-

sti in v pričakovanju nevsakdanje pripovedi z našpičenimi ušesi mirno usedla na svoj rep.

Opazovala je velikanovo glavo, pokrito s klobukom iz lubja, in njegovo čokato telo, ogrnjeno v kozorogov kožuh. Velikanska stopala tik pred psičkinimi očmi so se skrivala v lesenih coklah, njihov lastnik pa je spet umolknil. Iz ust, ki so jih zakrivali gosti sivi brki, mu je visela pipica; iz nje se je vil tanek dim, ki je dišal po smrekovi smoli in macesnovih vršičkih.

"Praviš, da si divji mož, meni pa se zdiš prav krotek in dobrohoten," je nadaljevala Dixie.

Po krajšem premoru pa se je velikan odkrhnul: "Prav imaš. Res sem bil tak. Trentarji so mi nadeli ime Divji mož, sam pa vem, da sem bil zgolj prijazen Velikan."

Zatem se mu je povsem odvezal jezik. Govoril je o tistih časih, ko so na Tolminskem, Bovškem in v trentarski dolini živeli kmetje in na revni zemlji pridelovali krompir, fižol in koruzo, drobnice pa niso poznali. "Jaz sem bil tisti, ki je udomačene koze, ovce in krave prvi pripeljal v te kraje. Premogel sem neskončno veliko čredo, ko sem se preselil sem, pa so se mi zasmilili, siromaki, in sem živali poklonil njim. Zase sem obdržal le kozi in ovco, saj več kot toliko itak nisem potreboval. Z njimi sem se umaknil za rumeno skalo globoko v dolini Zadnjice in si tam uredil svoj dom. Iz vejevja sem spletel hlevček za živali, sebi pa sem v manjši koči iz desk naredil posteljo, mizo in stol. Prijetno sem se počutil na svežem planinskem zraku, pod milim nebom, med slapovi, prepadi, tolmunu in skalovjem. Podnevi sem opazoval oblake na nebu, ponoči štel zvezde in čas je zlagoma mineval, dokler se ni nekega dne pred menoj pojavil pastirček iz doline in me zaprosil za pomoč. Nevajen ovac, krav in koz ni vedel, kaj naj z njimi počne, pa sem ga hitro naučil in mu naročil, naj svoje znanje preda naprej. Dobro je izpolnil nalogo in tako so se Trentarji, Bovčani in Tolminci naučili ravnati z domačo živino."

"To je bilo pa zelo lepo od tebe. Bravo!" ga je pohvalila Dixie.

"Hja, lepo je bilo, ja, ampak dobrota je sirota, da veš!"

"Kaj pa se je zgodilo?"

"Ti bom kar takoj povedal. Veš, kot sem že rekel, sem domačine najprej naučil ravnati z drobnico, ko pa sem opazil, da neuki kot so, vse mleko, ki jim ga ne uspe porabiti ali prodati, zavržejo, sem jih naučil še sirjenja. Sploh si ne moreš misliti, kako zadovoljni so bili in kako hitro so si opomogli. Njihovi odlični ovčji, kozji in kravji siri so postali cenjeni daleč naokoli, zato so Trentarji, Bovčani in Tolminci zanje

iztržili toliko denarja, da so svoje skromne lesenjače sčasoma podrli in na njihovem mestu sezidali trdne, kamnite hiše. Nihče več ni bil reven, vsak, ki je znal poskrbeti za živali in siriti, je obogatel. Vendar ima vsaka palica dva konca in tisti ljudje so se zaradi izobilja skvarili. Nekega večera, ko sem se ravno najedel slastnih ajdovih žgancev, posutih z ocvirki in zalitih z domačim mlekom, sem zagledal gručo moških, ki so se glasno bližali mojemu domu. Ko smo se srečali iz oči v oči, sem po njihovih jeznih izrazih na obrazih hitro ugotovil, da nekaj ne štima. In res ni. Najpogumnejši med njimi me je drzno ošinil s pogledom in zahteval, naj jim zaupam še kakšno skrivnost, ki jo gotovo čuvam v svoji poraščeni glavi, sicer mi bodo vzeli življenje. Seveda si nisem želel umreti, zato sem jih brž naučil delati skuto. No, za nekaj časa je sicer zavladal mir med nami, a kaj, ko so se spet pojavili pogoltnježi. Prišli so pome in me hoteli vkleniti, češ da sem lump, ker poznam še polno skrivnosti, ki jih nočem deliti z njimi. Jaz pa sem jo brž popihal stran. Še preden sem nehvaležnežem za vedno izginil izpred oči, sem se med bežanjem obrnil in jim s stisnjeno pestjo v dvignjeni roki zakričal, da se največja skrivnost, ki jim je ne bom nikoli izdal, skriva v sirotki. Na mojo nesrečo pa sem ob obračanju spregledal prepad, ki se je naenkrat prikazal pred mano, in zgrmel vanj, kot sem bil dolg in širok. Umril sem in ni me več. Le moj duh se tu in tam prebudi in prikaže kakšni dobri živali, rastlini ali nedolžnemu otroku. Navadno tedaj, ko dobrosrčen človek pripoveduje zgodbo o meni. Le kdo se je tokrat spomnil name?" se je vprašal in v istem trenutku izpuhtel pred Dixiejinimi očmi.

Preko Uratc do maurice in naprej

"In kaj se najboljšega skriva v sirotki?" je zanimalo Karmen.

"Tega pa še vedno nihče ne ve," je menil očka, medtem ko sta z mamo pripravljala ponjavo. Po dobre pol ure hoje so se vsi štirje znašli na prevalu, ki mu pravijo Vratca, kjer jih je veličasten pogled na stene gore Mojstrovka pustil odprtih ust. Jasen dan brez oblaka je namreč ustvaril prekrasno kuliso, ki je navdušila celo ponovno utrujeno Karmen.

"Kaj če bi spet malo počivali?" je proseče pogledala poti očku.

"Daj no daj, saj smo že skoraj na cilju," je zagodrnjal Mark, ki si je želel čim prej doseči vrh, saj je bil radoveden, ali se bodo kot takrat, ko je planinaril skupaj z dedkom in babico, tudi tokrat na pobočju pasle krave.

Karmen je pogumno zajela svežo sapo in se predala in prav kmalu so prispeli do jezerc na Slemenu. Takrat pa so se na nebo iz čistega niča narisali gosti oblaki in iz njih se je usulo, še preden je štirim planincem iz nahrbtnikov uspelo potegniti pelerine. Ampak saj je bil dan topel tistega čudovitega poletnega dne, zato so jih dežne kaplje razveselile. Otroka sta začela skakati od navdušenja in tudi staršema je godilo. Komaj se je dež polegel, že je obzorje zajel mogočen mavrični lok.

"Mavrica, mavrica!" je zavriskal Mark, Karmen pa ni mogla verjeti svojim očem, zato je kar molčala. Pod mavričnim obokom je zagledala neverjetnega zračnega velikana, ki se ji je zlagoma bližal. Takoj ga je prepoznala, dobrodušnega velikana iz Zadnjice, o katerem je malo poprej pripovedoval očka, zato si ga je občudujoče ogledovala. Zdelo se je, da ga razen nje ne vidi in ne zazna nihče drug, zato je skrivnost zadržala zase, še preden si je velikan položil iztegnjeni prst na nasmejane ustnice. Večji ko je postajal, prijaznejši in bolj dobrosrčen se ji je zdel, zato ga je občudovala in se čudila, zinila

Karmen je pod mavričnim lokom je zagledala neverjetnega zračnega velikana. Takoj ga je prepoznala, dobrodušnega velikana iz Zadnjice, o katerem je malo poprej pripovedoval očka, zato si ga je občudujoče ogledovala.
Ilustracija Jernej Myint

pa ni ne bev ne mev. Tudi velikan je molčal, tiktakal je čas, ko pa sta se nagledala drug drugega, je prikazen zlagoma dvignila svojo velikansko dlan v pozdrav, veselo pomahala, potem pa skupaj z mavrico začejala puhteti, dokler nista oba izginila v niču. Zatem so tudi očka, Mark in mamica, ki se jim o kakšnem velikanu še sanjalo ni, ponovno zastavili korake, ki so jih že po nekaj minutah prinesli na vrh. Karmen jim je prav počasi sledila in tiho pre-mlevala, kar je bila ravnokar doživela. ●

Janez Dolenc je v knjigi Zlati Bogatin s pomočjo dijakov zbral stare pripovedke s Tolminskega in Bovškega. Med njimi je tudi kratka povedka o Divjem možu iz Zadnjice, ki sem jo malce prikrojila.